

de oss utenfor krigen. Det har også flere ganger vært fremholdt når det har gjeldt Finland. Men dette vil ikke si det samme som at vi innen vår nøytralitets ramme skal unnlate å gi vår sympati overfor broderlandet Finland til kjenne. Det har også flere ganger kommet fram og i full belysning hos de krigførende makter hvordan vår stilling er her, de vet om at vi er en demokratisk nasjon som har lov til å tenke og si og skrive hva vi vil, og ha våre sympatier og antipatier. Når så organisasjoner i det norske folk som f.eks. Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon, har gått inn for å finansiere differansen mellom den betaling som det etter finske forhold kan gis i Finland, og det som er gjeldende her i landet for disse arbeidere, synes jeg ikke det skulle være grunn til for hr. Førre f.eks. å ta den foreliggende innstilling til inntekt for at vi bryter vår nøytralitet o.s.v. Hva angår den debatt som for øvrig er ført her om disse spørsmål i dag, så tror jeg at stortingsmennene — de først og fremst — må søke å holde sitt hode kaldt og ikke la sympatier og antipatier løpe av med seg. Det tror jeg vil tjene vårt land og oss alle best.

Presidenten: Hr. Hambro har hatt ordet to ganger og får ordet til ein stutt merknad.

Hambro: Like overfor statsministerens siste uttalelse vil jeg gjøre oppmerksom på at det ikke er Regjeringen som har avgjørelsen av det spørsmål om fremmede tropper skal marsjere gjennom landet. Etter Grunnlovens § 25 er det Stortinget, og ethvert standpunkt i en slik sak må bringes inn for Stortinget.

Statsminister Nygaardsvold: Avgjørelsen, ja.

Presidenten: Hr. Førre har hatt ordet to ganger og får no ordet til ein stutt merknad.

Førre: For ikke å bli misforstått vil jeg gjerne erklære at jeg for min del, når det foreligger ulykker som rammer norske arbeidere som er utvandret til Finland, selvfølgelig vil være med å yte all den hjelp som Stortinget kan yte, men jeg vil ikke være med på noen foranstaltning som inneholder en oppfordring til å flytte ut til Finland under de nåværende forhold. Derfor stemmer jeg imot.

Nemnda hadde tilrådt slikt vedtak:

Om garanti for ulykkestrygd til norske arbeidere som reiser for å utføre sivilt arbeid i Finland.

I.

Staten garanterer at et antall av ca. 3 000 norske arbeidere som ved medvirkning av Komitéen for arbeidshjelp til Finland reiser dit for å utføre sivilt arbeid i ca. 6 måneder ikke skal få mindre erstatninger i tilfelle av skade eller død som følge av ulykke under arbeid enn de ville fått om dette hadde hendt under arbeid i bedrift som går inn under den norske lov om ulykkestrygd for industriarbeidere.

Erstatning skal gis også for skade eller død som skyldes krigshandlinger eller som skyldes ulykke under reise til og fra arbeidet.

II.

Utgiftene utredes av Rikstrygdeverket og blir der å belaste den eller de av statens ulykkestrygdede virksomheter som Kongen måtte bestemme.

Røysting:

Tilrådinga frå nemnda vart mot 1 røyst vedteken.

Referat:

Kgl. prp. om betalingsavtale mellom Norges bank og Bank of England. — Statsgaranti overfor Norges bank.

Einr: Vert sendt til finans- og tollnemnda styrkt med 2 medlemmer av utenriks- og konstitusjonsnemnda oppnemnde av denne.

Møteboka vart så lesen og gav ikkje høve til nokon merknad.

Møtet slutt kl. 12.

Møte for lukkede dører tirsdag den 5 mars 1940 kl. 17.

President: H a m b r o .

Dagsorden:

Innstilling fra den forsterkede finans- og tollkomiteen angående betalingsavtale mellom Norges Bank og Bank of England og om statsgaranti overfor Norges Bank. (innst. S. I).

Presidenten: Møtet foreslås holdt for lukte dører — og det ansees enstemmig vedtatt.

Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer foreslås gitt adgang til møtet — og det ansees enstemmig vedtatt.

Finansdepartementet anmoder om at ekspedisjonssjef F. G. Nissen og byråsjef R. Dick Henriksen får adgang til å overvære møtet for så vidt angår behandlingen av den foreliggende innstilling S. I. — Ingen har uttalt seg derimot, og det ansees enstemmig bifalt.

Saken i sin alminnelighet ble undergitt debatt.

Cato Sverdrup: Komiteen uttaler på side 2 i innstillingen:

«Den betalingsavtale som ifølge forelegget skal avsluttes mellom Norges Bank og Bank of England, er et ledd i den krigshandelsavtale som Norge etter lengere tids forhandlinger står i ferd med å inngå med Storbritannia.»

Jeg må tillate meg å spørre om ikke Stortinget snart kan vente å få beskjed om de avtaler som visstnok allerede for ca. 14 dager siden er avsluttet mellom Norge og England og mellom Norge og Tyskland. I dag skal jo Stortinget godta betalingsavtalen, som det står i innstillingen «komiteen går ut fra er nødvendig», uten at Stortinget vet noe som helst om hva denne avtalen går ut på. Det ville vært rimelig om Stortinget hadde fått en meddelelse om selve avtalen før man gikk til å vedta denne garanti.

Anderssen-Rysst: Det er riktig som hr. Cato Sverdrup uttaler, at her gjør Stortinget et vedtak om en del av en avtale, sannsynligvis en av våre viktigste avtaler, som Stortinget i øvrig ikke har kjennskap til. Det ville naturligvis ha vært ønskelig om avtalen hadde kunnet behandles i sin helhet i forbindelse med dette spørsmål, eller at det i hvert fall forelå opplysninger for Stortinget om hovedpunktene i avtalen. Det er vel ikke noe å gjøre med dette nå. Men jeg vil få lov til å understreke ønskeligheten av at det hadde vært forholdt på den måten at Stortinget hadde vært orientert om disse overmåte viktige spørsmål. Utenrikskomiteen har for sitt vedkommende intet kjennskap til saken. For øvrig har finanskomiteen under behandlingen av saken vært forsterket med 2 medlemmer fra utenriks- og konstitusjonskomiteen.

Madsen: I den forsterkede finanskomité var også innkalt direktør Prebensen, som gav en redegjørelse for hovedprinsippene i handelsavtalen, og som besvarte en rekke spørsmål både når det gjaldt handelsavtalen og når det gjaldt betalingsavtalen med Bank of England, og det var en redegjørelse som var helt tilfredsstillende for den forsterkede finanskomite. Så vidt jeg vet, er handelsavtalen ennå ikke undertegnet, den er fremdeles

under arbeid fra engelsk side, og jeg har sett visse uttalelser i den engelske presse som går ut på at de nærer betenkeligheter, — det har vært sagt at avtalen er altfor god for Norge. Det er jo dessverre slik at en krigshandelsavtale med England omhandler en rekke spørsmål som vedrører Tyskland, og omvendt, en avtale med Tyskland omhandler en rekke spørsmål som vedrører Storbritannia, det er noe enhver må være oppmerksom på. Men etter lovene og alminnelig praksis er det Regjeringen som avslutter handelsavtaler. Når avtalen er avsluttet, antar jeg at det også vil være adgang til å gi Stortinget den nødvendige redegjørelse for hva selve handelsavtalen inneholder. Jeg vil også si, at ved siden av at det beløp som skal sperres i Englands Bank for norske interessers regning er blitt redusert fra 3 til 2 mill. pund sterling, er det også oppnådd forskjellige forbedringer i betalingsavtalen, særlig med sikte på vår skipsfart og dens forskjellige interesser både i Storbritannia og i alt det vi kaller British dominions.

Statsråd Torp: Det var også fra finanskomiteen rettet en henvendelse til departementet om å gi en redegjørelse for handelsavtalen. Som opplyst av representanten hr. Madsen, ble det jo også gjort, og jeg går ut fra at når avtalen er i orden, vil vel spørsmålet også bli forelagt for Stortinget. Imidlertid konfererte jeg med utenriksministeren i dag, og spurte hvordan det lå an, idet jeg kjente til at en del formelle spørsmål stod igjen før det hele var brakt i orden. Utenriksministeren bekreftet da at forhandlingene fortsatte, men at han hadde fått beskjed om at innen 11 mars skulle en kunne nå fram til en avgjørelse, så avtalen skulle kunne undertegnes den dag.

H r. M a g n u s N i l s s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Hambro: Jeg vil bare understreke hvad der blev sagt av representantene Cato Sverdrup og Anderssen-Rysst. Utenrikskomiteen har intet som helst kjennskap til handelsavtalene, hverken den med England eller den med Tyskland. De har overhodet ikke vært drøftet. Det man vet — og vet gjennomgående på annen hånd — er dette at den del av handelsavtalen som består i Norges ydelser til England, allerede har vært i virksomhet gjennom en rekke av måneder, idet en så overveldende stor del av vår handelsflåte, særlig av vår tankflåte, er stillet til disposisjon. Og jeg vil på det mest inntrengende henstille til Regjeringen å dra omsorg for at den ytterligere del av vår tankflåte, som nu efter hvad der forly-

der utenfor Stortinget, av England kreves stillet til disposisjon, omkring 100 000 nye tonn, — ikke blir stillet til disposisjon før handelsavtalen er undertegnet, og vi har fått igjen noe av den valuta vi skulle få. Det er en given ting at vår evne til å forhandle — særlig når vi kommer til fornyelse av drøftelsene med England om fraktsatsene for vår flåte — forringes når vi utleverer altfor meget på forhånd. Jeg går også ut fra at den beslutning som Stortinget nå innbys til å fatte, og som sikkert alle vil stemme for overensstemmende med innstillingen, alene har den karakter at den setter Regjeringen i stand til øieblikkelig å iverksette avtalen når den er undertegnet fra engelsk side, og betyr ikke at Norge fortsetter med å yde noe til England før vi har fått vår valuta.

Lykke (komiteens formann og ordfører): Jeg beklager at jeg ikke var til stede ved møtets begynnelse. Jeg forstod det som det var reist spørsmål om å utsette behandlingen av den foreliggende innstilling, men etter president Hambros uttalelser forstår jeg at det spørsmål ikke er reist. — Jeg går ut fra at komiteens medlem, hr. Madsen, har gjort oppmerksom på at i finanskomiteen, som var forsterket med to medlemmer fra utenriks- og konstitusjonskomiteen, redegjorde direktør Prebensen for den avtale som i disse dager sluttes med Storbritannia, og hvorav den avtale som vi her har foran oss, er et ledd. Og jeg har forstått det så at utenriksministeren senere, når disse avtaler er undertegnet, vil redegjøre for dem. Vi fant at sånn som situasjonen lå an, hadde vi oppnådd det som var mulig å oppnå på dette tidspunkt. Som enhver vil forstå, dreier det seg her ikke om en handelsavtale i vanlig forstand mellom Norge og England, det dreier seg om en avtale mellom Norge og England om salg til Tyskland. Mer skal jeg ikke si om den ting, men jeg anbefaler innstillingen.

Sundby: Vi er jo alle enig om at det er ønskelig at skipsfartsavtaler, handelsavtaler og betalingsavtaler i hvert fall for fremtiden sees i sammenheng. Det er vel ingen av oss som kjenner handelsavtalen i detalj, men etter hva det forlyder, må vi vel si at det er oppnådd ganske tilfredsstillende resultater i forhold til hva vi kunne ha grunn til å vente oss etter krigsførselen, slik som den arter seg fra begge de krigførende parter. Måtte det bare lykkes også i det lange løp å få så vidt gunstige avtaler.

Men jeg vil nok ha sagt at når vi nå en gang gir denne kreditten som det er tale om her, kan vi vel ikke regne med at vi får igjen de

pengene, iallfall ikke regne sikkert med det. Vi vet jo hvordan det har vært før med hensyn til krigsgjeld, og dette vil vel lett bli betraktet som krigsgjeld. Og det ser ut til at selv meget solide land nå regner annerledes når det gjelder krigsgjeld, enn når det gjelder annen gjeld. Jeg tror derfor vi bør avskrive disse beløpene, selvfølgelig ikke offisielt slik at det blir kjent, men i vår egen vurdering av vår status. Jeg vil også håpe at det ikke skal bli nødvendig ved fremtidige avtaler å måtte gi en tilsvarende innrømmelse i retning av å avstå valuta, som vi har måttet gi denne gang, men at det må bli betraktet som et beløp en gang for alle, og at det iallfall ikke på noen måte kommer til å overstige de 3 mill. pund sterling som England opprinnelig krevde, selv om det blir spørsmål om å forlenge handelsavtalen og betalingsavtalen mange ganger.

Moseid: Jeg vil reservere meg mot den oppfatning som kanskje kunne utredes av hva hr. Madsen og hr. Lykke uttalte, at finanskomiteen skulle ha tatt stilling til handelsavtalen. Det er ganske visst så at den forsterkede finanskomite har fått noen opplysninger, men det som foreligger her idag, er kun spørsmålet om å gi en bemyndigelse til å treffe denne disposisjon, hvis Regjeringen i konferanse med Stortinget finner at handelsavtalen blir tilfredsstillende for vårt land. Jeg går ut fra som gitt at dette arrangement ikke settes i verk med mindre der oppnåes tilfredsstillende resultater av forhandlingene. For mitt vedkommende vil jeg derfor gjerne ha understreket at jeg ikke som medlem av finanskomiteen har tatt noen stilling til handelsavtalen ut fra de opplysninger vi der har fått. Det må bli en selvstendig behandling, og den sak vi her behandler må kun settes i verk for så vidt som den blir et ledd i en avtale.

Madsen: Med hensyn til hva hr. Sundby fremholdt vil jeg bare si, at dette blir et tilgodehavende som er sperret i Englands Bank, og det kan, så vidt jeg har forstått, ikke på noen måte sammenlignes med alminnelige lån eller med krigsgjeld. Det kan naturligvis gå så slett, at Storbritannia og Englands Bank går konkurs, men da tenker jeg at større ting også vil komme til å skje, så forsåvidt regner ikke jeg internasjonalt en slik fordring, selv om den er midlertidig sperret under krigen, som noen tapte fordring slik som hr. Sundby var tilbøyelig til. Man skal være oppmerksom på, at før krigen hadde vi til en hver tid stående beløp som var betydelig større enn 2 eller 3 millioner pund; både Norges Bank og norske banker, norske skipsredere

og forretningsfolk hadde veldige beløp innestående i London, i England, det var jo et avregningssentrum for hele verden. Vi hadde jo normalt mangedobbelt av de 2 millioner pund innestående, men da krigen kom begynte man å overføre pengene til Amerika, til det mest mulig sikre sted og bort fra de krigførende land eller fra de land som var i krigsfaresonen. Det er noe som ikke er noe særegent hverken for Norge eller for andre mindre, nøytrale stater, og det er noe av dette England vil ha tilbake i form av at en del av vårt betalingsoverskudd skal bli midlertidig sperret i England. Man må være oppmerksom på at det skal forhandles videre. Handelsavtalen gjelder, så vidt jeg skjønner, 4 måneder, men betalingsavtalen skal gjelde 6 måneder av gangen, da står begge parter fritt og kan stille sine krav, oppsi den og la være å fortsette avtalen, så det er ikke noen langvarig bindende avtale det her er tale om, og da frykter jeg også for, i likhet med hva jeg forsto hr. Sundby gjorde, at Storbritannia muligens vil kunne skjerpe sine krav om hvilket beløp som skal bli sperret. Det blir selvsagt i første rekke avhengig av, hvordan vår handels- og vår betalingsbalanse stiller seg med Storbritannia og med de kolonier, de dominions, som er innbefattet i denne avtale. Jeg ønsker å si til hr. Moseid, at jeg sa slett ikke at vi har tatt stilling til handelsavtalen, det var jo ikke berørt i mitt innlegg. Det kommer som en særskilt sak fra Utenriksdepartementet, ikke fra Finansdepartementet som har fremlagt denne sak her. Men det er jo noe som fremgår av proposisjonen og av sakens egen natur, at betalingsavtalen trer bare i kraft, såfremt handelsavtalen blir godkjent på begge sider, så det er intet foregrepet i det øyeblikk handelsavtalen er det avgjørende; hvis den ikke skulle bli godkjent på den ene eller den annen side, blir dette naturligvis ikke satt i kraft.

Hambro: Jeg vil gjerne understreke, at dette jo er en av de mest vidtrekkende finansielle beslutninger Stortinget er innbudt til å ta, og på et meget sviktende grunnlag. Det heter i proposisjonen at beløpet er av Bank of England forlangt satt til 3 millioner pund, men Norges Bank vil forsøke å få beløpet redusert. Setter man det til 3 millioner pund, så innbys vi her til å garantere for et eventuelt tap på over 45 millioner kroner. Det er ikke ganske små beløp, og i virkeligheten har det karakter av at vi yder England dette som et rentefritt lån, idet det alene er uttalt, at Norges Bank vil forsøke å få en rimelig forrentning av det beløp som står inne, men der er intet stillet i utsikt fra engelsk side om at de

vil betale noen rente. Jeg håper inderlig at hr. Sundbys angst ikke vil vise seg å være helt berettiget, men der er meget grunnlag for den. Selv om man aksepterer, hva der ikke er endelig fra engelsk side, å fiksure beløpet til 2 millioner kroner som det har vært stillet i utsikt, så vil vi jo allikevel være oppe i et meget betydelig ansvar. Man kan ikke sammenligne dette med de tilgodehavender som norske selskaper, norske konserns og norske redere har hatt i private banker i England og har kunnet disponere over, — tilgodehavender som til en viss grad har vært kontrabalansert av kreditter, som norske bedrifter i ganske stor utstrekning hadde i England. Og der kan tenkes mange andre muligheter for et tap av disse penger, eller rettere for at denne garanti kan bli effektiv, enn det hr. Madsen nevnte, at Bank of England skulde gå falitt; jeg tror ikke det er det nærmestliggende alternativ. Men det er jo klart at en slik garanti fra norsk side, et såvidt stort innskudd i Bank of England i disse tider, det er et servitutt på norsk bevegelsesfrihet under nye forhandlinger, og hvis det skulde oppstå friksjoner mellom Norge og England — hvilket heller ikke er utelukket — da tenker jeg at England med den vesentlige del av vår handelsflåte og med 2 millioner pund av våre penger på sine hender vil være i en ganske sterk stilling, når det skal drøfte ting med Norge. Jeg går derfor ut fra at man, før Stortinget endelig bekrefter handelsavtalen, vil få mer fyldestgjørende opplysninger enn de man har i det forelegg vi har sett.

Anderssen-Rysst: Jeg kan forstå at det var ønskelig å fremme den proposisjon som ligger til grunn for innstillingen her, på det nåværende tidspunkt, slik at man fikk spørsmålet klart hva statens ansvar angikk. Men da er det altså bare det som foreligger her, og man bør ikke foreta noen antesipert vurdering av den avtale som er på trappene. Jeg tror ikke det er heldig at man gir uttrykk for sin vurdering av avtalens karakter før avtalen i seg selv foreligger til bedømmelse, og iallfall ikke før den er underskrevet. Den blir jo ikke underskrevet før den 11 mars. Jeg vil ta den reservasjon like overfor hr. Sundby som har oppfattet avtalen som meget gunstig for Norge, at derom kan man ikke si noe sikkert i dag. Vi får vurdere situasjonen i så henseende når den foreligger. Etter de foreløpige opplysninger som jeg har, så har nok Norge også ytet atskillig her, kanskje ytet mest. Det gledet meg å høre at finanskomiteens formann, Lykke, som var formann i handelsdelegasjonen til England sist, fant at den avtale som er under endelig istandbringelse, etter

hans oppfatning var akseptabel fra norsk synspunkt; men ellers må vi jo oppsette vurderingen til resultatet foreligger.

Lykke: Jeg vil bare bekrefte at den forsterkede finanskomite selvfølgelig ikke har tatt noen stilling til selve krigshandelsavtalen med England. Krigshandelsavtalen vil bli undertegnet samtidig med undertegnelsen av den avtale som Stortinget har liggende for seg i dag. Når denne er forelagt Stortinget, er det selvsagt fordi den involverer en garanti overfor mulig tap for Norges Bank; men jeg tror man overdriver litt hvis man sier at denne ensidig er en fra britisk side fremtvunget ordning. Jeg tror at slik som forholdene stiller seg i dag med valutaen etter tonnasjeavtalen med England, vil samhandelen med England og de pundtilgodehavender vi har, bli litt av et problem. Norges Bank har sett dette som bedre enn en clearing og har funnet å kunne anbefale ordningen. Selvsagt er dette en ordning som det ikke ville ha vært tale om i fredstid, men vi kommer opp i ganske besynderlige forhold med England i krig, og Englands valuta er kanskje også i faresonen. Det er opplagt at dette fra engelsk side ikke er gjort for å låne 2 mill. £. Fra engelsk side er det simpelthen for å lette manøvreringen med pund, for å lette valutatransaksjonene også overfor de forpliktelser som de har inngått overfor Norge når det gjelder tonnasje. Jeg underskriver fullt og helt at det selvsagt ikke var noe morsomt å gå inn på dette under alminnelige forhold, men når Norges Bank har diskutert denne sak med Bank of England, med eksperter, og finner at den byr ikke bare på forpliktelser, men at den også byr på visse fordeler for oss, mener jeg at Stortinget skal tro på det.

Statsråd Torp: Jeg er fullt enig med dem som uttrykker den oppfatning at en slik avtale i og for seg ikke er det en ønsket, men det er jo ikke det som har vært sakens kjerne i dette tilfelle. Jeg er også enig i at det hadde vært ønskelig om Stortinget, når det skal ta standpunkt til denne sak, hadde hatt fullt kjennskap til handelsavtalen. Det som foreligger er jo et spørsmål om en handelsavtale med England, men kanskje i ennå høyere grad en handelsavtale med Tyskland. De to ting må jo sees i sammenheng. Det var sagt av president Hambro at det var ikke fyllestgjørende opplysninger som var gitt. Jeg er ikke klar over hva han mener. De fyllestgjørende opplysninger kan jo først foreligge når selve handelsavtalen blir lagt fram til gjennomgåelse. Det som foreligger her er en meget begrenset ting, vesentlig i og for seg, men

allikevel en begrenset ting av den avtale som i sin tid vil bli undertegnet mellom Norge og England. Når den er lagt fram for Stortinget før hele saken er brakt i havn, skyldes jo det den omstendighet, som det også har vært pekt på her, at det medfører et garantiansvar som Stortinget er den eneste som kan gi tillatelse til. Jeg er fullt oppmerksom på at det alltid er farer når en inngår en avtale. Den begrenses, hvis man ser det slik, bare til det sluttbeløp som her er fastsatt til 2 mill. £, det vil si noen og trede millioner kroner; men det er etter mitt skjønn ikke grunn til å gå ut fra at det aller verste tilfelle skulle inntre. Det vil jo da bety at Bank of England og også England i og for seg ikke ville kunne oppfylle de forpliktelser som også det på sin side påtar seg. Jeg tror allikevel å kunne slutte med å si, at skulle en få handelsavtalen i stand, var Norge nødt til å gå inn på de betingelser som var stillet i forbindelse med betalingsavtalen. Jeg skal ikke komme inn på de andre spørsmål, hverken om tonnasjeavgiften eller de spørsmål som kan melde seg siden i tilknytning til den, dog vil jeg gjerne ha understreket at jeg er enig med president Hambro i at Norge må sette noe inn for å hindre at mer av vår tankflåte blir disponert, slik som tilfellet er, i samsvar med den avtale som nå er inngått av Rederforbundet.

Sundby: Jeg kan ikke være enig med hr. Lykke i at den ikke er så å si fremtvunget av England, den kreditt på 2 mill. £ som det her dreier seg om. Det er naturligvis så at Norges Bank ikke gjerne vil ha en alminnelig clearingavtale, men dette å gi en såvidt stor kreditt er naturligvis noe som ikke er ønskelig, og vi har jo bare gått med på det fordi det — som statsråd Torp sa — var nødvendig, vi kunne ikke få noen ordning ellers. Og at vi til en viss grad må regne med tap her, fremgår jo også av, at Norges Bank ikke har funnet å kunne ta risikoen alene, men at staten, Stortinget, må ta sin del av risikoen. Det var under den synsvinkel jeg også sa, at vi ved fremtidige avtaler — for dette gjelder jo bare 6 måneder — må holde så sterkt vi kan på, at denne kreditt ikke må fortsatt utvides, fordi det er atskillig risiko for, at når krigen en gang ender, vil det bli nokså vanskelig å få igjen den slags beløp som man med rette eller urette kan betrakte som krigsgjeld. Det er visstnok endelig avtale om at beløpet skal begrenses til 2 mill. £ denne gang, de 6 måneder avtalen gjelder, men hva det kan komme igjen neste gang, det kan vi jo ikke vite. Det er visstnok en forutsetning at det ikke skal komme igjen, eller at det iallfall ikke skal gå over de 3 millioner som opprinnelig var

nevnt, men jeg er redd det stadig kommer nye krav i så henseende, og jeg mener vi må motsette oss det så godt vi kan, fordi det kan bli store tap ved det. Det er visstnok så at noen rente vil vi kunne få, om ikke annet så ved kjøp av engelske statsveksler, men det blir naturligvis ikke meget, så det blir et tap.

Jeg mente ikke som hr. Anderssen-Rysst lot til å ha fått inntrykk av, at denne avtale var ensidig til fordel for oss. Selvfølgelig har vi ytet full valuta og vel så det. Hva jeg sa var, at den etter det inntrykk jeg har fått, dog er fordelaktig i forhold til den behandling vi har vært utsatt for tidligere av de krigførende makter, bedre enn jeg nesten synes vi kunne vente, altså relativt, i forhold til den behandling vi har vært utsatt for. Og jeg har også det inntrykk etter ganske fersk kontakt med de siste forhandlere som har vært derover i England, at de mener det i denne forbindelse er oppnådd gunstigere betingelser enn vi iallfall opprinnelig håpet, dengang vi begynte med disse forhandlinger om betalingsavtalen.

Meling: Det er naturligvis riktig som hr. Hambro sa, at der er risiko forbundet med å inngå på den betalingsavtale som her er foreslått, det kan man jo ikke være blind for. Men spørsmålet som vi da må stille oss er det som for finanskomiteen har fremstilt seg som en vesentlig side ved saken, og det er: Er denne avtale som det er utsikt til å oppnå, av så stor verdi for vårt lands næringsliv at den bør oppveie denne mulige risiko? Og da kan etter mitt skjønn svaret ikke være tvilsomt. Det er riktig at vi i finanskomiteen naturligvis ikke har hatt oss forelagt noen handelsavtale til godkjenning. Det vi har hatt er som det er opplyst, en redegjørelse for hva handelsavtalen i store trekk omfatter. Det inntrykk jeg fikk var det, at kunne denne handelsavtale bli avsluttet på det grunnlag som ble redegjort for i finanskomiteen, måtte man gå med på dette ledd i arbeidet for å oppnå denne avtale. Jeg vil derfor anbefale innstillingen. Det kunne nok i denne forbindelse være noen grunn til å reise det spørsmål, om den tonnasjeavtale som Rederforbundet lojalt etter henstilling fra Regjeringen har gått inn for, har vært nyttet i forhandlingene om disse avtaler i den utstrekning som de burde. Men jeg vil avholde meg fra å komme nærmere inn på det, fordi jeg mener det er lite nyttig å oppta en side ved dette spørsmål til diskusjon før man får hele denne sak forelagt for Stortinget med de detaljer som saken inneholder, og med redegjørelse for fremgangsmåten i de førte forhandlinger.

Presidenten: Hr. Hambro har ordet til en kort bemerkning.

Hambro: Jeg hørte med tilfredshet hvad den ærede statsråd uttalte om nødvendigheten av å være forsiktig med tonnasjen, og jeg er selvfølgelig enig i prinsippene for den vurdering som hr. Meling nettop fremkom med. Når jeg har gitt uttrykk her for min uro, så er det blant annet av den grunn, at ved den ene leilighet hvor tonnasjeavtalen blev drøftet i den utvidede utenrikskomite — det ligger nu adskillig tid tilbake — var det ett eneste spørsmål som fra utenrikskomiteen blev stillet til utenriksministeren, og det var dette: Har vi fri rådighet over de betalingsmidler vi får i England? Og det ble fremhevet for oss i utenrikskomiteen som den store og avgjørende fordel ved tonnasjeavtalen, at vi hadde absolutt fri rådighet og disposisjonsrett over alle de £ vi fikk i England. Nå gjøres det et første innhugg i dette som den gang blev ansett som en vesentlig del av finansavtalen. Jeg innrømmer at jeg i likhet med hr. Meling, eller i ennå høiere grad, er ute av stand til å vurdere om de fordeler vi har oppnådd, kompenserer for dette. Men jeg er engstelig for veien vi betreder. Da vi fikk disse dokumenter, het det alene at Norges Bank vilde forsøke å få beløpet redusert, det er altså oppnådd i denne omgang. Man vilde søke å oppnå overgangsbestemmelser om en suksessiv oparbeidelse. Om resultatet av dem vet vi, som ikke sitter i finanskomiteen, i ethvert fall ingenting i dag, om rentespørsmålet intet annet enn det hr. Sundby nu nevnte. Men et enkelt spørsmål vil jeg gjerne be om å få oppklart, det er vurderingen av denne kreditt på de 2 mill. pund: Etter hvilken omregning av pund skal i sin tid tilbakebetalingen skje? Vil det her bli stipulert en viss gullverdi for den kreditt vi har, eller risikerer vi å yde en kreditt på pund — jeg vet ikke hvor meget vi har innestående i England — men la oss si på pund som koster kr. 17,20, og så få dem tilbake muligens etter en verdi av kr. 8,60? Hvorledes er det — jeg går ut fra at finanskomiteen vet det — hvorledes er det med risikoen for kurstap og kurssvingninger? Det er jo et meget vesentlig moment når man kommer til den endelig vurdering av denne avtale.

Statsråd Torp: Med hensyn til det siste spørsmål som er reist av president Hambro, kan jeg svare at det er markedskursen på undertegningsdagen, altså da avtalen blir underskrevet, sett i forhold til den kurs som melder seg når oppgjør foretas. Hvis det svinger, kan det således bety et tap, men det

kan selvfølgelig også bety en gevinst for Norges vedkommende.

Presidenten: Hr. Sundby har ordet til en kort bemerkning.

Sundby: Med hensyn til det siste har i alle fall jeg fått den oppfatning at oppgjøret er knyttet til gullet, og at det for så vidt skulle være sikret den kurs vi nå har, hvis da ikke gullverdien igjen skulle svikte, det er det jo ikke så godt å vite hvordan det går med. Med hensyn til avbetaling pro rata, er også det ordnet, det skal ikke overstige 500 000 pund pr. måned. I de 4 måneder som handelsavtalen gjelder, blir det altså 2 mill. pund, men det kan jo bli strukket noe ut, fordi betalingsavtalen gjelder i 6 måneder.

Presidenten: Hr. Madsen har ordet til en kort bemerkning.

Madsen: Hr. Hambro var engstelig for veien vi betrer. I virkeligheten er det ikke vi som betrer veien, det er jo England som er gått inn i en stor krig, og det er England som her betrer en ny vei. Det man i virkeligheten hadde valget mellom, det var på den ene side denne avtalen, som stiller oss betydelig friere, og på den annen side en clearingavtale omtrent som den vi hadde med Tyskland — ja, kanskje ikke så god heller for oss slik som forholdene engang stiller seg. Vi er ikke noen stormakt, det må vi være oppmerksom på. Under en clearingavtale kunne vi risikert å få et tilgodehavende på 250 mill. pr. år, — det er overskuddet i vår betalingsbalanse med Storbritannia og disse land det her er tale om, pr. år. Nå slipper vi i alle fall, etter det som gjelder de første 6 måneder, med 2 mill. pund, ca. 36 mill. kroner. Resten kan vi bruke i de britiske dominions — redere og andre kan bruke dem — vi kan få gull for pengene osv., vi kan kjøpe fremmed valuta for disse britiske pund. Jeg tror at enhver som har undersøkt det — og det har vært alle slags eksperter, både redere og andre — har funnet at avtalen etter omstendighetene var bedre enn de hadde håpet, som hr. Sundby sa, og langt bedre enn vi hadde grunn til å vente i så vanskelige tider som vi nå er oppe i. Og disse 2 mill. pund skal, som hr. Sundby sa, ikke bare betales suksessivt i de første 4 måneder som handelsavtalen gjelder, men det skal ikke være mer enn 50 % av det vi har til gode i England, så det er for så vidt nokså gradvis og lempelig ordnet, sett ut fra norske interesser.

Anderssen-Rysst: Jeg vil ta en reservasjon like overfor de uttalelser som falt fra hr. Sundbys og hr. Madsens side, og som inneholdt en vurdering av den kommende avtale på det nåværende tidspunkt. Jeg er klar over at hr. Madsen og hr. Sundby har bedre kjennskap til avtalen enn vi andre kan ha, da de formodentlig i Norges Banks direksjon har fått opplysninger til vurdering av sin stilling. Men det har vist seg uheldig at det på et tidlig tidspunkt ble gitt opplysninger om eller forhastede forhåndsvurderinger av viktige avtaler med utlandet her i Stortinget, det har vist seg at de har kunnet bli misbrukt, og det er derfor jeg vil ta min reservasjon, for en vurdering av avtalen har vi i grunnen ikke anledning til å gjøre opp før avtalen foreligger, og nå er det altså et tilsagn fra den engelske regjerings side, såvidt jeg forstår formannen, at avtalen vil bli underskrevet den 11 mars, og det er da tidsnok å komme tilbake til realiteten da.

Moseid: Jeg vil påny understreke at hverken den forsterkede finanskomite eller Stortinget ved behandlingen av denne sak tar noen som helst stilling til den handelsavtale som det er tale om å avslutte med England. Det som foreligger, er at England har stillet som betingelse for å fortsette forhandlingene og føre dem fram til avslutning, at det treffes en ordning som den som her er fremlagt for Stortinget, og i tilfelle Stortinget vedtar innstillingen, har da den forsterkede finanskomite bare tatt den stilling, at forsåvidt handelsavtalen ansees for å være tilfredsstillende, er det adgang til å gå med på denne betingelse, og den blir kun satt ut i livet forsåvidt handelsavtalen viser seg å være så tilfredsstillende at den kan aksepteres fra norsk side.

Lykke: For å unngå misforståelse vil jeg bare si at den krigshandelsavtale som undertegnes, vil jo bli undertegnet før den forelegges Stortinget, og jeg kan ikke tenke meg at en avtale som er gjort på grunn av spesielle tidsforhold for et kortere tidsrum, vil måtte ha den klausul at den forbeholdes godkjent av Stortinget. Stortinget må være forberedt på at det får den etterpå i den vanlige form ved avtaler. Jeg ville gjerne ha sagt dette for at man ikke skal sveve i den misforståelse at Stortinget vil bli forelagt denne avtale før den undertegnes. — Med hensyn til det som har vært nevnt her, vil jeg si at det er selvfølgelig så at spørsmålet om valutaforholdet er et vanskelig punkt i avtalen. Om dette står det i proposisjonen:

«For å skille disse pund» — altså de pund som nå kommer inn under avtalen — «fra de gamle pundbeholdninger, som ikke er underkastet de samme restriksjoner, vil de pund som oppstår etter avtalens ikrafttreden, bli kalt «spesialpund». Det vil bli de eneste pund som blir notert på Oslo børs. Kursen vil bli holdt mest mulig stabil og vil kun bli å forandre hvis enten verdiforholdet mellom pund og dollar eller mellom kroner og dollar forandres.»

Og mer kan vi ikke si i dag.

Presidenten: Hr. Moseid har ordet til en kort bemerkning.

Moseid: Jeg uttalte meg i mitt første innlegg i retning av at det ville være riktig både overfor England og overfor Tyskland å konferere med Stortinget om denne handelsavtale før den ble undertegnet. Hvis det ikke kan skje, bør den etter min mening i hvert fall vedføyas det vanlige forbehold om Stortingets samtykke.

Komiteen hadde innstillet:

Finans- og Tolldepartementet får fullmakt til på statskassens vegne å stille garanti overfor Norges Bank mot ethvert tap som måtte oppstå for banken som følge av betalingsavtale mellom banken og Bank of England, ut over de første 5 mill. kroner.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Hambro: Jeg vil gjerne få lov til å si i anledning av de forskjellige bemerkninger som er fremkommet her i Stortinget om at vi kunde være så og så fornøide med denne avtale, og også i forbindelse med hvad der er fremkommet fra forskjellige av dem som har forhandlet, og fra deres venner og bekjente, om hvor flinke de har vært, at det er mulig at det er riktig; men når det i den engelske presse har reist sig røster mot en godkjennelse, så skyldes det utvilsomt at man har fått inntrykk av at man i Norge er meget fornøid. Det er en vanlig forhandlingsteknikk som tilsier den ene part ikke å gi uttrykk for hvor forferdelig flink den har vært, og jeg vil be om, hvis avtalen blir undertegnet av begge parter og satt i kraft, at man aldri offentlig fra norsk side gir uttrykk for noen tilfredshet med den. Vi skal jo forhandle igjen om noen måneder, og det eneste maktmiddel man kan gi Regjeringen og våre underhandlere, er å henvise til at det i Stortinget og innen forretningsstanden har vært almindelig misnøie med hvad

man har oppnådd. Det er mulig man vil si at dette er hestehandlermoral, men når vi hører hr. Madsen uttale en viss glede over at vi ikke blir verre behandlet fordi vi ikke er noen stormakt, så tror jeg vi er nødt til å benytte den art av fremgangsmåte. Og jeg anser det nødvendig etter alt det som er sagt her, hvis ikke våre underhandlere neste gang skal bli bragt i en meget vanskelig stilling.

Presidenten: Det ser ut som det skal bli debatt på nytt.

Lykke: Dette er et ganske interessant tema. Jeg husker at da jeg kom hjem fra England, ble jeg forferdelig overfalt i Sjøfartstidende, og jeg ringte til Domaas og sa takk — det er ikke siste gang vi forhandler med England. Det er helt riktig hva hr. Hambro sa, man skal aldri gi uttrykk for at man er tilfreds med de stakkarne som har vært ute og forhandlet. Men jeg vil tilstå at den gang direktør Prebensen var i den forsterkede komite, gav han ikke det spor inntrykk av å være seierherre. Slett ikke. Han sa åpent og ærlig at det var en tautrekning, og at lenger kom vi ikke. Det er klart at ingen må gå og skryte offentlig av hva man har oppnådd.

Madsen: Jeg har hverken i dag eller noen- sinde tidligere uttalt meg her eller ellers om handelsavtalen, jeg kjenner for lite til den. Utenom det jeg fikk høre i den forsterkede komite, vet jeg praktisk talt intet om selve handelsavtalen. Det som var temaet her, var betalingsavtalen, de 2 millioner pund som var sperret, og forskjellige forhold som står omskrevet i proposisjonen og innstillingen, og det er det jeg har holdt meg til. Men jeg ønsker å si i anledning av hr. Hambros innlegg, at som medlem av utenrikskomiteen vet jeg hvordan hr. Hambro gang på gang har anfalt direktør Prebensen, tidligere byråsjef i Utenriksdepartementet, som har vært formann for den handelsdelegasjonen som har ført disse vanskelige forhandlingene i denne vanskelige tid, han har forsøkt å undergrave enhver tillit til ham, forsøkt å gjøre ham umulig og forsøkt, midt under forhandlingene, å få andre folk til forsterkning. Vi må ha en sterkere mann, en mann med mer pondus — og Gud vet hva han ellers skulle ha — istedenfor hr. Prebensen. Det har jeg tatt avstand fra i utenrikskomiteen. Det gledet meg å høre hr. Prebensens nøkterne og rolige redegjørelse, og det var et samstemmig inntrykk i den forsterkede finans- og tollkomite da vi hørte hvordan det var gått under handelsforhandlingene. Det mener jeg bør komme fram, når hr. Hambro er så uforsiktig at han pånævner skal

lufte sin misnøye med hr. Prebensen og med dem som har forhandlet like overfor England.

Sundby: Jeg vil si at jeg er helt enig med hr. Hambro i, at selvfølgelig skal vi ikke offentlig gi uttrykk for noen tilfredshet, det ville være dumt. Men hva vi sier her må vel bli innen disse vegger, og her må vi kunne tale åpent. Jeg vil igjen reservere meg mot den misforståelse som hr. Anderssen-Rysst har gjort seg skyldig i flere ganger; at jeg skulle ha uttalt noen tilfredshet med avtalen i og for seg. Det er relativt jeg har uttalt meg, i forhold til hva vi kunne vente oss av land som behandler oss slik som det er gjort, og også når det gjelder betalingsavtalen i forhold til de krav som opprinnelig var reist. Og jeg kan berolige hr. Hambro med at i Norges Bank, hvor vi har hatt et par forhandlere over i England nå, har vi innstilt oss nettopp etter den resept som hr. Hambro ga; vi har vært overmåte misfornøyde med de forslag som ble stilt oss, og har rettet de sterkeste henstillinger og stilt de sterkeste krav om at vi måtte få bedringer i det som England opprinnelig krevde av oss. Og i så henseende mener altså forhandlerne at det har lyktes dem atskillig. Men jeg vil understreke igjen at det er selvfølgelig helt riktig at vi ikke på noen måte, hverken i samtaler eller offentlig, skal gi uttrykk for at vi er tilfredse.

Presidenten: Presidenten vil henstille at denne debatt ikke fortsetter stort lenger. Men det kan være interessant, kanskje, for alle oss som ikke kjenner det spor til handelsavtalen, at det er enkelte som er så vel bevandret i den.

H. Halvorsen: Jeg vil få lov til å erklære min fulle og hele tilslutning til det presidenten sa nå nettopp. Det er naturligvis overordentlig interessant at representantene her snakker om ting de ikke har rede på, men da vi har omtrent like god rede på det alle sammen, vil jeg erklære meg enig med hr. Hambro i at det snakkes altfor meget om disse ting. Og nå tror jeg vi alminnelige stortingsmenn vil henstille til de ærede herrer som opptrer så ofte, å slutte denne debatt om ting som de ikke har noen rede på.

Hambro: At hr. Halvorsen ikke har noen rede på hva han snakker om, det er ganske evident. Det er ingen her som har snakket om avtalens realitet, vi har snakket om et helt annet forhold. Og når hr. Madsen sier at jeg benytter anledningen til å lufte min uvilje overfor hr. Prebensen og andre, så ligger det

utenfor alle land. Jeg har ikke uttalt et ord om forhandlingene og enda mindre om hr. Prebensen. Jeg har på bakgrunn av hvad der vitterlig har foreligget — ikke fra de offisielle representanter her, men innen næringsorganisasjoner i Oslo f. eks., for det er bare Stortinget som ikke får sig forelagt noe om disse ting, innen handelsstanden har forskjellige utvalg diskutert vilkårene i betalingsavtalen og annet, og det har underhånden vært skrytt uhyre om hvor flinke de norske har vært — sagt at jeg tror det er en fare. Det har jeg villet nevne. Og til hr. Madsen vil jeg, for å undgå enhver misforståelse i Stortinget, bare si at jeg har ingenlunde angrepet hr. Prebensen for denne avtale. Jeg har reist det spørsmål, på bakgrunn av uttalelser som bl.a. falt fra utenriksministeren, om den delegasjon vi hadde var sterk nok. Og derom har meningene ikke vært særlig samstemmige. Mine ord hadde ingen brodd mot noen underhandler, og ingen som hørte dem kunde opfatte dem på den måte, men det var et almindelig varsko som jeg tror er høist betimelig efter hvad der er fremkommet både i pressen og underhånden. Og det gledet mig å høre at både hr. Lykke og hr. Sundby var enige i den realitet.

Colbjørnsen: Når hr. Hambro nevnte at det skulle skyldes uttalelser fra Norge om at man var så fornøyd med denne avtalen, at englenderne nå, ihvertfall visse folk i England, ikke synes å ha noen særlig hug på å avslutte den hurtig, så tror jeg det er helt feilaktig. Det skyldes nok ganske andre ting. Det skyldes at det er en meget stor opinion i England som er misfornøyd med den holdsvise liberalitet som vises overfor Tyskland; at englenderne der faktisk så noenlunde opprettholder prinsippet om Norges adgang til normal handel med Tyskland også, — hva englenderne jo tidligere har sagt seg sams i, men som nå i hvert fall svært mange i England prøver å komme bort fra i den utstrekning det lar seg gjøre. Så jeg tror nok det ligger ganske annerledes reelle ting til grunn for det.

Og jeg vil få lov til å komme med en bemerkning når man nå vurderer avtalen: Hva ville skje, hvordan ville Norges stilling være, hvis vi ikke fikk noen avtale? Vi har en flåte på 1½ tusen båter, men vi har ikke noe verdenshav å la den flåten seile på. Hva ville skje hvis vi kom i den situasjon at vi ikke kunne bruke vår flåte? Den engelske flåte er rekvisisjonert av den engelske regjering. Og kommer man i virkelig vanskelige forhold, tror jeg ikke vi fra deres side som behersker verdenshavene, kan regne på særlig meget

bedre behandling av andres skip på verdenshavene enn englendernes egne skip. Det synes jeg man skulle huske på når man snakker om de dårlige og lave frakter, tap på maksimalfrakter, og det ene og det annet. Man må huske på hva dette vil være alternativt til: ikke å ha en slik avtale.

Ellers er jeg helt enig i at offisielt skal vi ikke vise oss fornøyd med avtalen. Vi skal følge samme prinsippet som Arbeidsgiverforeningen og Bondelaget og andre, at de aldri er fornøyd. Selvom det går aldri så bra, sier de naturligvis at de er så misfornøyd og at det går så dårlig.

Statsråd Torp: Debatten tas jo opp igjen, og det er jo gitt en karakteristikk av handelsavtalens innhold. Jeg tror nok det ville være riktig å vente med en vurdering av den til den forelå til behandling. I Regjeringen har vi jo hatt anledning til å følge disse forhandlinger på nært hold, og hvis det skulle kunne oppfattes slik — jeg oppfattet ikke president Hambro slik — at det lå en bebreidelse overfor dem som har forhandlet, tror jeg det er ugrunnet. Mitt inntrykk er, på bakgrunn av den situasjon Norge stod i i disse forhandlingene, er det resultat som foreligger, meget godt. Men jeg er enig med president Hambro i at det er en sak vi bør og kan si fra om her i et lukket møte, men å bære det rundt på gater og streder bør man la være å gjøre. Man kan trygt si at det er mange ting vi skulle ønsket annerledes enn det som foreligger i avtalen.

Nordlie: Det kan kanskje synes rart at jeg også tar ordet, men hr. Colbjørnsen kom inn på at dette var en taktikk som var fulgt bl. a. av Norsk Arbeidsgiverforening. Jeg vil da gjerne si, hva jeg sa til en av statsrådene like etter at hr. Hambro hadde hatt ordet, at man skulle tro at han var medlem av Arbeidernes faglige landsorganisasjon. Det er gjerne derfra kravene har kommet om at man må ha andre og bedre avtaler, og hvor man aldri er fornøyd. Jeg tror ikke at man her skal begynne å blande dette inn. Jeg vil bare ha nevnt det.

Presidenten: Presidenten må påny henstille at denne debatt blir avsluttet, og ber representantene ta hensyn til denne henstilling.

Madsen: Bare en avsluttende bemerkning. Jeg er enig med hr. Hambro hvis han sikter til møter og tilstelninger hvor han har vært, og man har snakket om disse ting, men jeg forstod hans uttalelser sånn at han siktet til det som har forefalt her i Stortinget i kveld,

som har vært behandlet her i kveld, og her må vi få lov til å si vår mening om den foreliggende sak. Det er klart at saken selv fortjener at man sier fra på de forskjelligste måter. Naturligvis tror jeg ikke det er uttalelser fra Norge som har sinket undertegnelsen av handelsavtalen, jeg tror — dessverre kan jeg nesten si — at vi hadde ikke ventet det anderledes.

Andrå: Etter denne lange debatt kan det i grunnen konstateres at ingen tør oppta noe utsettelsesforslag, ingen tør foreslå noen forandring. I grunnen er de enige alle sammen, og jeg fikk nesten løsningen på det da hr. Hambro kom og klaget over at folk virkelig utad kan skryte av Englands-avtalen. Vi må, selvom den er aldri så god, snakke nedsettede om den. Jeg er enig med hr. Hambro i det, akkurat som så mange andre som har uttalt seg, men å overføre den samme taktikk til Stortinget, og forsøke å bløffe Stortinget på samme måte, fremstille avtalen så og så dårlig, så meget dårligere enn den er, det tror jeg er helt unødvendig. Det er ikke noe annet vi har holdt på med en hel time nå.

Protokollen ble deretter opplest uten å foranledige noen bemerkning.

Referat:

Kgl. meld. om de militære én-gangsutgifter under nøytralitetsvakten.

Enst.: Sendes militærkomiteen.

Møtet hevet kl. 18,5.

Møte for lukkede dører mandag den 11 mars 1940 kl. 17,20.

President: H a m b r o .

Dagsorden:

Interpellasjon fra representanten S v e n N i e l s e n :

1. Hva har det siden krigsutbruddet i september 1939 lykkedes Regjeringen å skaffe fra utlandet av krigsmateriell, særlig for vårt luftforsvar?
2. I hvilken utstrekning utnyttet statens og de private verksteders evne til å skaffe oss krigsmateriell av norsk fabrikasjon?

Presidenten: Møtet foreslåes holdt for lukkede dører. Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonæ-